

GROUPE DE RECHERCHES ET D'INTERVENTIONS EN EDUCATION ALTERNATIVE

KOUT JE SOU BATISTÈ NAN PEYI DAYITI

MAS 2005

Tab dè Matyè

Chapit 1 : Enpòtans Ak Eta Sivil yo

Ki sa Ak Etasivil ye?
Istwa Etasivil nan peyi Ayiti
Kategori ak Etasivil yo

Chapit 2 : Batistè ak Enpòtans li

Ki enpòtans non yon moun genyen nan lavi l?
Ki enpòtans batistè genyen nan lavi yon moun?
Mwayen ki sa ede moun genyen yon Batistè

Chapit 3 : Ki fòmalitye ki genyen pou yon moun fè yon moun fè yon Batistè

Premye koze : Wòl paran ak temwen
Dezyèm koze: Delè pouf è deklasyon an
Twazyèm koze: Temwen nana k nesans
Katriyèm koze: Ofisye Eta Sivil la
Ki moun ki kap fè yon deklasyon yon nesans ?
Ki enpòtans kote yon moun rete genyen nan koze Batistè?
Ki responsabilite yon temwen genyen nan Ak Etasivil?
Ki moun ki ka temwen ?
Si pa genyen Ofisye Etasivil nan yon zòn...

Chapit 4 : Kisa ki pou fèt si yon moun pa genyen Batistè ?

Si yon moun pa genyen Batistè ?
Si yon Etasivil pèdi ?
Lè yon Etasivil gen erè ?
Si Batistè ou pèdi

Chapit 5 : Wòl fanm saj nan koze batistè ak wòl Pastè ak Monpè nan koze Batistè

Chapit 6 : Rekòmandasyon / Rezolisyon

Ki entitasyon Leta ki kapab fè Etasivil la mache pi byen ?
Mwayen ki ka ede moun geyen Batistè ?

CHAPIT I : ENPOTANS AK ETA SIVIL YO

KI SA ETASIVIL YE?

AK ETATSIVIL se yon papye ki konstate kèk gwo evenman ki rive nan lavi yon moun. Chak evenman sa yo dwe rantre nan yon rejis Leta dwe mete nan men yon fonksyonè espesyal ki la pou sa ki rele OFISYE ETASIVIL ki dwe chita nan chak komin peyi a pou bay papye sa a.

Koze ETASIVIL konsène tout moun: timoun ki fèk fèt, jen, granmoun selibatè, granmoun kap marye, granmoun kap divòse, moun ki mouri.

Chak ane OFISYE ETASIVIL la dwe voye rejis la nan yon gwo biwo Leta ki rele ACHIV NASYONAL.

Konsa lè yon moun ta pèdi papye etasivil sa a, li kapab ale chèche li nan biwo etasivil zòn kote ak la te fèt swa li ale chèche li nan ACHIV NASYONAL.

ISTWA ETASIVIL NAN PEYI AYITI

Koze ETASIVIL genyen donk yon enpòtans kapital nan lavi yon moun. Men nan peyi Ayiti koze sa a kreye anpil pwoblèm pou yon pakèt moun. Pi fò moun nan peyi a pa genyen okenn AK ETASIVIL; anpil fwa menm, AK ETASIVIL la genyen erè ladan. Lè sa a li pèdi tout valè li.

Istwa AK ETASIVIL nan peyi a kòmanse depi 3 jen 1805, yon ane aprè peyi a deklare li granmoun tèt li lè chèf Leta a, Desalin pran yon lwa pou regle koze AK ETASIVIL nan chak pawas nan peyi a. Daprè lwa 3 jen 1805 la, se yon OFISYE ETASIVIL ki dwe konstate lè yon timoun fèt, lè de moun marye, epi lè yon moun mouri.

Sou prezidan Bwoye, yon dekrè ki pote dat 30 me 1842 bay MAJISTRA pawas sèl responsablite koze AK ETATSIVIL yo.

Konstitisyon 1879 pral retounen avèk koze OFISYE ETASIVIL la. Se konsa prezidan Salomon pral sòti yon lwa nan dat 6 avril 1880 pou konsakre ankò djòb sila a.

Sou lokipasyon avèk lalwa 2 oktòb 1918 dosye AK ETASIVIL la tounen jwen Majistra Kominal yo.

Toujou sou lokipasyon yon lòt lwa ki sòti nan dat 22 desanm 1922 djòb la tounen jwen pesonaj espesyal la ki rele OFISYE ETASIVIL la ankò.

Lalwa 20 dawout 1974 sou prezidan Jan Clod Divalye vini konfime djòb OFISYE ETASIVIL la.

KATEGORI AK ETASIVIL YO

- Batistè ou Ak nesans ki di genyen yon nouvo ayisien (fi kou gason) ki fèt,
- Ak rekonesans se lè yon gason fè yon pitit epi li pat rekonèt li lè li fèk fèt epi pi devan li deside rekonèt li,
- Adopsyon se yon papyè ki di yon timoun se pitit yon moun ki pa vrè paran li,
- Ak lejitimasyon se lè yon ti moun fèt avan manman ak papap li te marye, yo di li se pitit natirèl,
- Ak mariaj, ki di de sitwayen sa yo marye, yo pa selibatè ankò,
- Ak divòs ki di de sitwayen sa yo ki te marye deside kraze yon kite sa,
- Ak desè ki di timoun sa a ou sitwayen sa a pati pou peyi san chapo.

CHAPIT II : BATISTE AK ENPOTANS LI

KI ENPOTANS NON YON MOUN GENYEN NAN LAVI LI?

Tout moun ki egziste sou tè a dwe genyen yon non ki se premye eleman ki kapab pèmèt yo idantifye yon moun. Daprè prensip nan nivo entènasyonal, tout moun ki fèt dwe genyen yon non ak yon nasyonalite. Se yon obligasyon pou Leta pou li konsakre nan yon dokiman ofisyèl non yon moun. Kidonk, Leta dwe mete bon jan règleman pou sa. Bagay sa a genyen tèlman enpòtans, lalwa pa admèt chanjman non.

Fonksyonè Leta a pa pou kont li nan fè travay sila. Li genyen avèk li yon grefye ak yon jij depè. Djòb li se mache tou patou nan pawas la pou anrejistre konbyen ak ki lè ti moun yo fèt, ki lè de sitwayen te marye, ki lè moun pati bwa chat. Epi voye ransèyman sa yo ale nan GRÈF TRIBINAL ki responsab pawas la. OFISYE ETASIVIL la pataje travay sa a ak MAJISTRA ki responsab pawas la.

KOZE BATISTÈ ?

Yon batistè se yon AK ETASIVIL ki enpòtan anpil nan lavi yon moun. Se li menm ki pèmèt Leta konnen w egziste. Se li menm ki ka idantifye w kòm sitwayen yon nasyon. Se li tou ki ka pèmèt yo idantifye nan ki fanmy ou sòti.

Si se nan Seksyon Kominal timoun nan fèt, batistè a gratis. Si se lavil, manman ou byen papa dwe ale nan biwo DGI pou achte yon fòm epi ale pote li bay OFISYE ETASIVIL la avèk tout enfòmasyon ki nesèsè.

KI ENPOTANS BATISTE GENYEN NAN LAVI YON MOUN?

Batistè a se premye dokiman endispansab yon moun dwe posede. Se li menm ki fè moun nan egziste nan yon peyi, nan yon kominote. Men, se responsablite Leta pou chak timoun ki fèt genyen yon batistè. Menm si papa timoun nan pa deklare nesans la Leta dwe kreye tout mwayen pou li genyen yon batistè. Se li ki kapab pèmèt yon moun regle tout zak enpòtan nan yon sosyete. Se batistè a ki tabli nan ki fanmi yon timoun sòti, epi se sa ki kapab sèvi kòm prèv nan kad pataj byen nan yon eritaj. Yon moun ki pa genyen batistè kapab pèdi yon bann avantaj.

MWAYEN KI KA EDE MOUN GENYEN BATISTÈ

Lalwa bay anpil fason pou yon paran fè batistè pitit li:

- a) Tout moun ki majè e ki te temwen akouchman an;
- b) Lopital ki pran tout enfòmasyon nan men paran timoun nan.

CHAPIT III : KI FOMALITE KI GENYEN POU YON MOUN FE YON BATISTE

PREMYE KOZE WÒL PARAN AK TEMWEN YO

BATISTE oubyen AK NESANS se obligasyon Leta peyi Ayiti fè tout paran pou yo ale kay OFISYE ETASIVIL pou yo deklare yo genyen yon timoun.

Atik 35 KÒD SIVIL peyi a di pou yon ak valab fòk li genyen ane, mwa, jou ak lè deklarasyon an fèt. Fòk non, siyati, laj, metye ak kote paran yo ak temwen yo rete.

Moun ki ka ale fè deklarasyon ak nesans la se papa pitit la, oubyen manman an, fanmsaj la oswa doktè le manman pitit la akouche la kay li. Nenpòt lot moun ki te temwen akouchman an kapab fè deklarasyon AK NESANS la.

Nan batistè a, fòk genyen tou ki jou, ki lè, ki kote timoun nan fèt la; eske se yon ti fi oswa yon ti gason; ki non li. Atik 56 KÒD SIVIL peyi bay bon jan eksplikasyon sou sa

DEZYÈM KOZE DELÈ POU FÈ DEKLARASYON AN

Lalwa bay tout paran yon delè 2 lane pou yo fè deklarasyon AK NESANS pitit yo. Si delè sa a pase, dapre atik 55 KÒD SIVIL la OFISYE ETASIVIL la pap kapab resevwa deklarasyon an ankò. Li kapab fè sa sèlman si jij nan tribinal sivil jiridiksyon timoun nan fèt la oubyen rete a ki mande l sa.

ESKE PARAN YO GENYEN YON DELÈ POU FÈ BATISTÈ TIMOUN YO?

Lalwa akòde yon delè 2 lane pou deklare nesans timoun yo. Si delè sa a pase, paran yo ta dwe fè yon deklarasyon tadiv sou baz yon jijman dwayer tribinal premyè enstans la ap pwononse. Men tou, nou dwe konnen nan lane 1995 te genyen yon dekrè Prezidan Aristid te pran pou bay tout moun ki pat ko genyen batistè pou fè sa san yo pa bezwen jijman. Dekrè sa a te tabli sou yon dire 5 lane. Yo te vin reprann li nan lane 2002. Kidonk, depi lane 2002 yon moun pa bezwen fè jijman pou sa.

TWAZYEN KOZE TEMWEN NAN AK NESANS

Pou yon moun prezante kòm temwen fòk:

- li majè devan lalwa;
- li byen konnen moun kap fè deklarasyon an;
- li sètifye nan deklarasyon an pa genyen manti ladan l;
- fòk li konnen li ak ekri yon fason pou l gade si enfòmasyon OFISYE ETASIVIL ekri a pa genyen erè la dan l.

(Atik 38 KÒD SIVIL).

KATRYÈM KOZE OFISYE ETASIVIL LA

Konstitisyon ak lalwa nan peyi Ayiti di fòk genyen yon fonksyonè espesyal Leta ki pou fè djòb sila a. OFISYE ETASIVIL la se pèsonaj ki konpetan pou resevwa, ekri epi siyen tout ak ki genyen rapò avèk ETASIVIL OFISYE ETASIVIL la genyen pou devwa pou l pran bon jan enfòmasyon kòrekteman nan men moun ki vini fè deklarasyon an. Biwo kote l travay la rele OFIS ETASIVIL. Pou ede popilasyon an jwenn ak nesans pi fasilman, lwa 28 mas 1996 sou ÒGANIZASYON KOLEKTIVITE SEKSYON KOMINAL la bay KASEK djòb pou pran deklarasyon pwoviswa ak nesans timoun yo pote yo bay OFISYE ETASIVIL la pou li fè batistè a epi kouche yo sou rejis. Fòk moun ki ale fè batistè a egzije OFISYE ETASIVIL la anrejistre AK la devan yo.

KI MOUN KI KAPAB FÈ YON DEKLARASYON YON NESANS?

Yon papa ki genyen yon timoun natirèl, se sèl li menm ki kapab fè deklarasyon si manman ale fè sa, ofisye a ap bali yon deklarasyon manman. Pèsonn pa kapab fè sa paske li pa marye. Si li marye, avèk ak maryaj la sa kapab fèt. Si manman ak papa yon moun mouri, lalwa prevwa sa yo rele ak totoryete kote kòk genyen temwen ki prezante avèk kat idantite, yo kapab fè yon tenanlye ak nesans. Men apre bagay sa yo dwe jwenn otorizasyon dwayen pou ba li bon jan fòs legal.

Si 2 moun marye, nenpòt moun kapab fè deklarasyon nesans la. Manman an oswa papa a kapab kapab fè deklarasyon an. Tout timoun ki fèt pandan maryaj se timoun lejitim, sa ki pa fèt nan maryaj se timoun natirèl.

KI ENPOTANS KOTE YON MOUN RETE GENYEN NAN KOZE BATISTE?

Li nesèsè pou moun nan deklare nesans timoun nan komin, nan depatman oswa nan kominote kote la p viv la. Sa genyen yon enpòtans total kapital sou orijin moun nan. Si yon timoun fèt Petyonvil, ou pa dwe deklare nesans li Pòtoprens.

KI RESPONSABLITE YON TEMWEN GENYEN NAN AK ETASIVIL? KI MOUN KI KA TEMWEN?

Zafè temwen an poze anpil pwoblèm. An jeneral, ofisye leta sivil yo aksepte temwen kite la lè timoun nan te fèt. Yo toujou mande 2 temwen, men yon pa janm mande pou yo prezante alòske sa ta kapab ede anpil pou deklarasyon an fèt san erè sitou pou paran ki pa konn li ak ekri. Lalwa fè obligasyon pou temwen yo majè sa ta vle di, fòk yon genyen 18 lane, yo dwe konn li ak ekri pou enfòmasyon yo kapak kòrèk.

SI PA GENYEN OFISYE ETASIVIL NAN YON ZON KOTE TIMOUN NAN FET LA, KI SA LALWA PREVWA?

Nan yon kad jeneral, ofisye etasivil la se sèl otorite ki plase pou livre batistè. Kòm nan chak komin genyen ofisye leta sivil genyen posiblite pou sa fèt. Men, sa poze yon bann difikilte distans, epi se sa ki lakòz anpil moun rete san batistè. Nou dwe fè remake, kazèk, azèk ak lòt otorite moral, relijèz kapab ede fè deklarasyon pwovizwa nesans yo.

CHAPIT IV: KISA KI POU FET SI YON MOUN PA GENYEN BATISTE

Yon moun ki pa genyen dokiman ofisyèl sa a pa egziste pou Leta. Yon moun ki pa genyen yon dokiman konsa, li pa kapab fè yon kat idantite. La p genyen anpil difikilte pou li akonpli yon seri zak nan lavi li. Nou kapab pran kèk egzanp: koze pataj byen, lekòl, fè yon paspò, mande viza. Kidonk, yon moun ki pa genyen batistè pa kapab regle anyen serye.

KI SA KI DWE FET LE YON AK ETASIVIL PEDI?

noyote | Na yon ka konsa genyen pilzyè bagay ki bagay. Si yon moun genyen yon ak pèdi, li kapab ale chache nan legliz si li te batize yon sètifika batèm ki dwe legalize swa nan acheveche, swa nan ministè kil. Aprè legalizasyon moun nan kapab depoze pyès la nan achiv nasyonal pou l pran yon ekstrè. Si ak la pat anrejistre, y ap livre moun nan yon sètifika negatif pou li kapab fè pwosedè jijman ran minit.

Si moun nan genyen bon jan enfòmasyon sou nesans la, li kapab mande nan achiv nasyonal yon rechèch nan achiv nasyonal. Si sa abouti, y ap bali yon randevou pou yo pèmèt li genyen yon ekstrè nesans ki genyen anpil enpòtans, paske san li genyen yon bann bagay ou pap kapab regle.

KI SA KI DWE FET LE YON AK ETASIVIL GENYEN ERE?

Lè yon ak etasivil pèdi, lalwa mande fòk genyen yon jijman rektifikatif ki dwe pwononse nan tribinal premyè enstans. Pou sa fèt fòk genyen yon avoka. Lè jijman an fini, isye a dwe siyifye l bay achiv nasyonal.

Anvan jijman an fèt, li preferab pou moun nan ale pran yon ekstrè achiv.

KI SA KI POU FET SI YON BATISTE OU PEDI ?

KI DEMACH OU KAPAB FÈ SI BATISTÈ OU PÈDI

a) Si w te batize nan legliz katolik :

1. ale mande nan presbitè a pou yo ba w yon sètifika batèm ki genyen tout enfòmasyon enpòtan yo,
2. ale nan Eveche ki nan tèt pawas kote w te batize a pou jwenn yon lòt siyati;
3. ale nan Acheveche pou yon lòt siyati;
4. ale nan biwo DGI pou w achte resepsè ak papye tenbre;
5. ale nan Biwo Achiv Nasyonal ak papye tenbre a.

b) Si w te prezante nan tanp:

1. mande nan tanp la pou yo ba w yon sètifika batèm ki genyen tout enfòmasyon enpòtan yo;
2. ale nan biwo DGI pou w achte yon resepsè ak papye tinbre;

3. ale nan Ministè Kil pou fè legalize papyè yo;
4. ale nan Biwo Achiv Nasyonal avèk papyè legalize a.

LE YON MOUN FIN FE YON BATISTE AN RETA KI SA KI DWE FET?

A) Siw te batize nan legliz katolik

- 1- ale mande nan presbitè a pou yo ba ou yon sètifika ki genyen tout enfòmasyon enpòtan yo ;
- 2- ale nan eveche ki nan tèt pawas kote w te batize a pou jwen yon lòt signati ;
- 3- ale nan acheveche pou yon lòt signati ;
- 4- ale nan biwo DGI pou w achte resepsè ak papyè tinbre a
- 5- ale nan Biwo Achiv Nasyonal ak papyè tinbre a.

B Si w te prezante nan tanp

- 1- Mande nan tanp la pou y oba w sètifika batèm ki genyen tou enfòmasyon enpòtan yo.
- 2- Ale nan biwo pou w achte yon resepsè ak papyè tinbre
- 3- Ale nan Ministè kil pou fè legalize papyè yo.
- 4- Ale nan Biwo Achiv Nasyonal avèk papyè legalize a.